

Erfarenheter av ekologisk bärödling under tak

Christina Winter, Jordbruksverket

För andra gången välkomnade Martina Olsson och Calle Laurén till en visning i sin odling, Fruemöllans bär, med jordgubbar, hallon och björnbär i växthus och tunnlar. Här pågår ett mycket intressant utvecklingsarbete inom ekologisk bärödling.

Den 13 maj 2009 samlades ett fyrtiotal intresserade i växthusen bland jordgubbarna. Det var odlare från när och fjärran, rådgivare, forskare, säljare och andra. Jordgubbarna var skördefärdiga och bärkvaliteten var mycket bra. Hallonen såg också lovande ut med fin skottillväxt och mycket blomknoppar. Björnbären, som odlas i kruka, är svåra att försörja med växtnäring vilket också syntes på plantorna.

Honeoye av perfekt kvalitet.

Hög kvalitet men låg skörd i jordgubbarna

Efter förra årets problem med vattningen odlas jordgubbarna i år i större krukor. Fyra plantor 'Honeoye' har planterats i en 20-liters kruka. Det har gett en stabilare vatten- och växtnäringssituation.

Växtskyddet har också lyckats bättre i år än i fjol. Martina behandlade plantorna med varmvatten mot jordgubbskvalster och det har gett bra resultat. Hon har också varit mer uppmärksam och satt in åtgärder i form av biologiskt växtskydd och såpabesprutningar i tid. Alla åtgärder finns listade i "Växtskyddsåtgärder i ekologisk bärödling under tak 2009" på www.sjv.se/ekobar.

Planttätheten kan ökas tyckte deltagarna, krukorna kan flyttas närmare varandra.

Även fjolårets borbrist har åtgärdats och vi fick se stora, välformade jordgubbar på plantorna.

Det är en dyr produktion, trots att ingen värme tillförs, och skörden måste öka. Bärstorleken var bra men det var alltför få blommor per planta och blominduceringen måste förbättras. Några plantor saknar helt blomklase. Under diskussionen kom flera förslag på hur skörden kan ökas:

- Skörda revorna redan i juni så att plantorna hinner växa sig stora till augusti då blombildningen börjar.
- Prova andra sorter, Honeoye kan ha svårt att bilda blomklasar under vissa förhållanden.
- Öka antalet plantor per kvadratmeter.

Det har gått bra att försörja jordgubbarna med växtnäring. Planteringsjorden är en standard planteringsjord för ekologisk odling men med grövre torv än normalt. Den är grundgödslad med kogödselkompost och blodmjöl. Dessutom har plantorna fått en tilläggsgödsling med Bina-blå. Ytterligare växtnäring ska tillföras efter skörd. Se "Växtnäringstillförsel i ekologisk bärödling under tak 2009" på www.sjv.se/ekobar.

Hallon med bra tillväxt och blombildning

Hallonen som precis skulle börja blomma imponerade på deltagarna. Det fanns inga vinterskador trots att sorten är Tulameen. Tunnelväxthuset har haft plasten på under vintern vilket säkert bidragit till den goda övervintringen.

För många skott i raden gör att skotten konkurrerar med varandra, det blir tätt och svårplockat och skadegörare kan gynnas. För få skott ger för liten skörd. Ett riktmärke kan vara 200 knoppar (dvs. sidoskott) per löpmeter rad. Till exempel 8 skott med vardera cirka 25 knoppar per löpmeter.

Tätt mellan bladvecken ger många sidoskott och blomknoppar.

På Fruemöllan var antalet skott lägre än åtta men samtidigt var antalet sidoskott fler än 25, på vissa skott det dubbla. Förra året hade de uppväxande skotten mycket liten konkurrens eftersom det var första året efter plantering. Det har säkert bidragit till att skotten blivit kompakta med korta avstånd mellan sidoskotten. Den relativt näringsfattiga jorden har säkert också bidragit till att den vegetativa tillväxten inte blivit för stark.

Fjolårets kraftiga spinnangrepp har bekämpats med såpa och flera insättningar av rovkvalster. Det var verkligen roligt och inspirerande att se det lyckade resultatet.

Martina betonade det viktiga att hela tiden ligga steget före skadedjuren. Utvecklingen går så fort när man odlar under tak.

Hälften av hallonen står i kruka och hälften är nergrävda i marken. Det är svårt att se någon

tydlig skillnad i tillväxten på de bärande skotten. Det fanns dock fler årsskott i den nedgrävda raden. Plantorna var något ljusa trots att gödseln lagts ut tidigare i år, första gången i mitten på mars. Analysvärdena visar också på mycket låga kvävevärden i jorden. Plantorna verkar ta upp allt kväve som frigörs från jord och gödselmedel.

När hallonen odlas i markjorden är de enklare att försörja med vatten och näring.

Kraftigväxande bärslag passar inte i kruka

Även björnbären har klarat vintern bra, men några skott har dött. Det finns också gråmögelangrepp på vissa av skotten som kan vara en orsak till att de dött. Vid en första anblick såg det ut att finnas mycket få årsskott men när vi tittade närmare nere vid plantbasen så var knoppar på väg att bryta till nya skott.

Plantorna var något ljusa och bladen mindre än vi skulle ha önskat. Vi kunde än en gång konstatera att en så kraftigväxande planta som björnbär är svårt att odla i 20 liters krukor. Plantorna har under våren gödslats två gånger, i mars och i april, med totalt cirka 5 gram kväve per kruka i form av Bina-Blå och blodmjöl. Björnbären hade behövt ännu mer kväve men det är svårt att ge för mycket gödsel åt gången eftersom analysen visat på höga salthalter i jorden.

Calle och Martina berättade om sina funderingar att byta odlingsmetod för björnbären. Ett alternativ är att bygga ramar som fylls med planteringsjord. Det skulle ge en betydligt större jordvolym och dessutom möjlighet för rötterna att gå ner i marken. Växthusets golv består av singel men under det finns jord. Ett annat förslag var att gräva diken i golvet som fylls med jord.

För både hallon och björnbär behövs mycket kraftig uppbindning för att klara den tyngd som bärskorde innebär. Det gäller att ha kvalitet både på stolpar och tråd. Bladlöss som var ett stort problem förra året har bekämpats med pyretrumbesprutningar och såpa. Det har gett resultat och nu fanns bara enstaka kolonier av bladlöss i huset.

Givande att träffas ute i odlingen

Som vanligt knöts kontakter och byttes det telefonnummer. Och lika viktigt som det är att få reda på gödslingsstrategier och analysvärden är det att få telefonnumret till den som säljer ett

bra uppbindningsmaterial. Stort tack till Calle och Martina för att vi än en gång fick ta del av era erfarenheter.

Fruemöllans bärodling dokumenteras i ett nationellt projekt som finansieras av Jordbruksverket. I projektet medverkar, förutom odlarna, även Marie-Louise Albertson Juhlin, HS Kristianstad; Thilda Nilsson HIR Malmöhus och Tillväxt trädgård samt Christina Winter, Jordbruksverket. Material från projektet läggs kontinuerligt ut på Tillväxt trädgårds webbsida och på www.sjv.se/ekobar.

När alla blommor blir bär ställs höga krav på uppbindningen.